

Lisztek penész-számának meghatározása

1. A módszer elve

Az élő mikrobaszám meghatározás alapelve, hogy a mintából vett meghatározott mennyiségű vizsgálati anyagot hígító oldattal ismert arányban felhígítjuk. Az így nyert szuszpenzióban jelenlevő mikrobák szilárd táptalajba oltva és elszaporítva telepeket képeznek.

A lisztekben előforduló penészgombák egy vagy több sejtű, mikroszkópikus méretű fonalas gombák, amelyek aerob körülmények között tenyésztve hifafonalak szövedékéből álló, szabad szemmel látható telepet, úgynevezett micéliumot képeznek. A telepek a konídiumok képződésekor 2–5 nap alatt elszíneződnek, zöld, sötétzöld, fekete, sárgás-zöld stb. színűvé válnak.

A penész-számot vékony lemezöntéses módszerrel, Oxitetraciklin – glükóz – agar (OGA) táptalajon, 22 ± 1 °C hőmérsékleten, 3–5 napig tartó tenyésztés után határozzuk meg.

2. Vegyszerek

Tripton (Tripszinnel bontott kazein, pl. Tripton, Trip casin)

Élesztőkivonat (pl. Cellamin)

Glükóz

Agar-agar

Nátrium-klorid

A tápközegek készítéséhez analitikai tisztaságú vegyszereket kell felhasználni. Ha nincs külön feltüntetve, úgy a vegyszerek vízmentesnek értendők.

Az oldatokat desztillált vízzel kell készíteni.

Az oldatok és tápközegek pH értékét 1 mól/l-es nátrium-hidroxid, illetőleg 1 mól/l-es sósav oldattal kell beállítani pH mérő készülék alkalmazásával. A tápközeg pH értékét úgy kell beállítani, hogy az a sterilizálás után 25 °C hőmérsékleten érje le a leírásban közölt értéket.

A táptalajok készítéséhez szükséges agar mennyiségét ennek gélképző tulajdonsága határozza meg. A táptalajoknál megadott mennyiség a vizsgálati gyakorlat alapján középértéknek felel meg.

A hígító oldat összetétele és készítése

Peptonos fiziológiás só oldat

Összetétel: tripton 1,0 g
nátrium-klorid 8,5 g
desztillált vízzel 1000 cm³-re töltve
pH = 7,0 ± 0,1

Elkészítés: a komponenseket desztillált vízben feloldjuk és az oldat pH-ját beállítjuk.

Sterilizés: 121 °C hőmérsékleten 15 perc időtartamig.

Tárolhatóság: 4 °C hőmérsékleten 2 hétig.

A tápközeg összetétele és készítése

Oxitetraciklin – glükóz – agar (OGA) táptalaj

Összetétel: glükóz 20,0 g
élesztőkivonat 5,0 g
oxitetraciklin 0,1 g, vagy
klóramfenikol 0,1 g
agar-agar 15,0 g
desztillált vízzel 1000 cm³-re töltve
pH = 7,0 ± 0,1

Elkészítés: a komponenseket az antibiotikum kivételével desztillált vízben melegítéssel oldjuk.

Sterilizés: 115 °C hőmérsékleten 30 perc időtartamig.

Az antibiotikumot közvetlenül a lemezöntés előtt adjuk a 46–48 °C hőmérsékletű táptalajhoz. Az oxitetraciklint az adagolás előtt 1–2 cm³ steril vízben, a klóramfenikolt 1–2 cm³ acetonban oldjuk.

Tárolhatóság: az antibiotikumot tartalmazó táptalaj nem tárolható.

3. Eszközök

A szokásos mikrobiológiai laboratóriumi felszerelés.

4. A minta előkészítése

4.1. A laboratóriumi minta előkészítése

A mikrobiológiai vizsgálathoz a mintavétel általános előírásainak betartásával (aszéptikus körülmények, steril eszközök és edényzet) kell a laboratóriumi mintát venni.

4.2. Az alapszuspenzió készítése

Az alapszuspenzió készítéséhez 10 g vizsgálati anyagot használunk fel. A vizsgálati anyagot steril 250 cm³-es lombikba mérjük be, amelyhez 90 cm³ hígító oldatot adunk. A homogenizálás 3 percig tartó kézi rázással történik. Az így nyert alapszuspenziót (1 : 10 arányú alaphígítás = 10⁻¹ hígítás) szobahőmérsékleten 10 percig üledni hagyjuk.

4.3. A hígítási sor készítése

A steril hígító oldatból aszeptikus körülmények között 9 cm³-eket kémcsövekbe adagolunk.

Az alapszuspenzióból (10^{-1} hígítás) tizes alapú hígítási sort készítünk. Az alapszuspenzióból 1 cm^3 -t 9 cm^3 steril hígító oldatot tartalmazó kémcsőbe pipettázunk majd a szuspenziót alaposan homogenizáljuk (10^{-2} hígítás). Az így hígított szuspenzióból 1 cm^3 -t újabb 9 cm^3 hígító oldatba pipettázunk (10^{-3} hígítás).

E műveletet addig végezzük, amíg a kellő mértékű hígítást elérjük, azaz lemezöntéses eljárásnál a hígított szuspenzió 1 cm^3 -e 100-nál kevesebb élő sejtet tartalmaz. A hígítási sor készítése és a táptalajra való oltás között maximum 15 perc telhet el.

5. A vizsgálat végrehajtása

5.1. Leoltási eljárás

Az alapszuspenzióból és a hígítási sor tagjaiból $1-1\text{ cm}^3$ -t aszeptikus körülmények között steril Petri-csészékbe pipettázunk hígítási fokként két-két párhuzamosban. Ezután a megolvasztott és $46-48^\circ\text{C}$ hőmérsékletre lehűtött OGA táptalajból $10-12\text{ cm}^3$ -t öntünk a Petri-csészébe. A mikrobaszuspenziót tartalmazó még folyékony táptalajt alaposan elkeverjük az asztal lapján való óvatos körkörös csúsztató mozgattal. A táptalaj megszilárdulása után – lehetőleg lamináris boxban történő egyidejű szikkasztás mellett – a Petri-csészét megfordítjuk és termosztátba tesszük.

A lemezek megfordítása azért szükséges, hogy a frissen öntött táptalajok felületére lecsapódó víz ne mossa össze a telepeket és hogy elősegítsük a különálló telepek kialakulását és így az értékelést.

5.2. Tenyésztési eljárás

A termosztálás hőmérséklete $22\pm 1^\circ\text{C}$, az időtartama a termék típusától és a penészgomba fajtól függően 3–5 nap.

5.3. Értékelés

Az előirt tenyésztési idő letelte után megszámláljuk a lemezeken kifejlődött mikrobatelepeket. Azok a lemezek értékelhetők, amelyek területének legalább a felén különálló (szoliter) telepek fejlődtek ki, továbbá amelyeken $10-50$ telep található. Ha az értékelést a hígítás valamelyik tagjából beoltott lemezekkel végezzük, a telepek számát besorozzuk a hígítási fokkal.

6. Az eredmény kiszámítása

Az értékelés során Petri-csészénként megszámlált és a megfelelő hígítási fokkal beszorozott penész-számokat a vizsgálati anyag 1 g-jára vonatkoztatva adjuk meg. Az így kapott $2-2$ párhuzamos eredmény számtani átlagát képezzük. Ez az átlagérték adja a minta penész-számát.

Ha a mikrobaszám az egységnyi mennyiségben 10 -nél kevesebb, az eredményt numerikusan adjuk meg: pl. 2 db/g . Ha a mikrobaszám 10 -nél nagyobb, akkor a meghatározott mikrobaszámot normál alakban adjuk meg: pl. $2,1 \cdot 10^2\text{ db/g}$.

Ha mikrobafejlődés nem tapasztalható, az eredményt a következőképpen közöljük:

A vizsgált mikrobát a termék 1 g -jában nem lehetett kimutatni.

7. A mérés pontossága

A módszer ismételtetősége: 0,32

A módszer összehasonlíthatósága: 0,45

Mindkét érték 10-es alapú mikrobaszámban van megadva.

8. Megjegyzés

9. Forrásmunkák

9.1. A módszer előkészítője:

Állategészségügyi és Élelmiszer Ellenőrző Központ

9.2. A körvizsgálati résztvevők

Békés megyei-, Fejér megyei-, Győr-Sopron megyei-, Hajdú-Bihar megyei-, Nógrád megyei-, Somogy megyei-, Szabolcs-Szatmár megyei-, Szolnok megyei-, Vas megyei-, Veszprém megyei- és Fővárosi Állategészségügyi és Élelmiszer Ellenőrző Állomás, valamint Állategészségügyi és Élelmiszer Ellenőrző Központ.

9.3. A jóváhagyás időpontja

1982. július 22.

10. Irodalom

MSZ 3640

MSZ 6369

ISO 5725